

Landsbygdsnytt

Landsbygdsnämnden
Örebro kommun

#4
2020

Robert och Annika vann Landsbygdspriset

Bokbilen åker i kommunen. Sjärrådningens flytande hus.
Ulrika ritar om sitt jobb. Vad är Landskapskonventionen?

Min jul- och nyårshälsning till dig

Många vill nog bara glömma året som vi strax lägger bakom oss. Men vi har också lärt oss någonting av året som gått. Trots att världen har förändrats under pandemin och att vi har fått göra många uppoffringar för att minska smittspridningen, har vi även insett vad som är viktigt.

Vi har lärt oss vad vi håller kärt. Vi har fått upp ögonen för hembygden och lokalsamhället. Vi värdesätter familj, släkt och vänner på ett helt annat sätt och även om vi inte ses på samma vis fysiskt numera, så fungerar ett telefonsamtal, textmeddelande, eller varför inte som nu till jul ett julkort, för att hålla kontakt.

Detta blir mitt ”julkort” till alla er landsbygdsbor runt om i Örebro kommun. Låt er inte bli allt för deprimerade av den pandemi som skakat om oss, utan försök att se alla goda exempel som växt fram.

Stötta din lokala företagare, föreningslivet och ro om dig själv med en promenad eller en bra bok/film framför brasan kommande jul- och nyårshelg.

Landsbygdsnämnden och dess enhet har under året fortsatt att utveckla samarbetet med näringslivet och föreningslivet på kommunens landsbygd. Vi avslutade årets sista Landsbygdsnämnd med en tidig julkupp till de viktiga

Tre saker som värmer i kylan:

Vinterns motionerande

Så fort minusgraderna och snön lägger sig hoppas jag att många plockar fram skidorna och skridskorna, för motionspass som ger rosenröda kinder.

Vinterns filmstips

Kanske feel good-filmer som ”Love Actually” och ”Sällskapsresan 2” eller varför inte julfiranden som ”Fanny och Alexander” eller ”Tomten är far till alla barnen”?

Vinterns omtanke

Glöm nu inte bort att måna om dig själv, dina närmaste och vänner genom att fråga hur det är. Dessa tider är speciella, men det kommer att komma goda saker också ur detta.

Om Landsbygdsnytt

Landsbygdsnytt är en informationstidning som ges ut av Landsbygdsnämnden i Örebro kommun. Syftet är att vara en kanal för information från kommunen som berör landsbygderna i Örebro kommun.

Tidningen är också ett sätt att informera om Landsbygdsnämndens och landsbygdens strategiska arbete med landsbygdsfrågor, upplysa om tillgängliga bidrag för landsbygdsutveckling och berätta positiva och inspirerande historier från vår landsbygd.

Det är inte möjligt att annonsera i tidningen och vi skriver heller inte artiklar som kan tolkas som reklam eller favorisering av till exempel företag.

Tidigare utgåvor av Landsbygdsnytt finns att läsa i pdf-format på orebro.se/landsbygdsutveckling ■

Landsbygdsnytt #4 2020

Ansvarig utgivare: Lena Norrström, 019-21 20 42

Distribution: PostNord, 0771-33 33 10

Nästa nummer kommer i mars 2021.

Har du synpunkter eller tips? Kontakta oss: landsbygdsnytt@orebro.se

mötesplatserna på landsbygden: Folkets hus, folkparksföreningar och bygdegårdsföreningar. Vi vet utifrån dialogmöten under hösten hur hårt året har slagit mot dessa. Vi är glada att vi med små medel kan göra detta viktiga Coronapaket för att underlätta driften under den kommande vintern.

Det är så Landsbygdsnämnden fungerar. Vi lyssnar, stämmer av och agerar klokt därefter med berörda verksamheter och invånare. Ni kan er bygd, förening och företag bäst så tveka inte att kontakta vår landsbygdsenhet, någon ledamot eller mig direkt under 2021 så kommer vi att bistå och vägleda genom just dina funderingar.

Med dessa rader vill jag tacka er för alla era insatser i stort som smått för en fortsatt levande och kreativ landsbygd. Det finns ingen ”annan” och allting börjar hos just dig och vid ditt köksbord. Idéer som är viktiga för dig och mig framöver.

Från hela Landsbygdsnämnden önskas du en riktigt fridfull jul och ett gott nytt år! ■

Per-Åke Sörman,
ordförande
Landsbygdsnämnden

Foto: Andreas Lundgren

Produktion:
Clearberry AB
info@clearberry.se

Text och foto: Maria Eremo

Text, foto och form: Anders Jakobson

Foto framsida: Pia Gyllin - piagyllin.se

clearberry
KOMMUNIKATION & MEDIA

Nu blir taxan för livsmedelskontroller mer rättvis

Det ska inte spela någon roll om du är verksam på landsbygden eller i stan. Kommunens livsmedelskontroller ska ha samma taxa oavsett.

Alla ställen där det finns mat i någon form får besök av kommunens miljökontor och livsmedelsenhet. Det är enhetens personalgrupp på 14 personer som ser till att både Sveriges och EU:s regler följs.

– Det är vi på kommunen som kontrollerar den stora majoriteten, från den lilla kiosken på hörnet till USÖ. Helt enkelt överallt där någon kan köpa eller blir serverad mat, säger Kristian Hellström, enhetschef på livsmedelsenheten.

Från årsskiftet har Örebro kommun en ny taxa för dessa kontroller. Den kommer även i fortsättningen att vara likvärdig oavsett geografisk placering.

– Först ska vi vara tydliga med att det är företagen själva som betalar dessa kontroller. Det är alltså inte skattebetalarna. Varje år betalar respektive företag till en pott och får sedan besök med olika tidsintervaller. Även i taxan från första 1 januari kommer timpenningen för restid att ingå i alla våra besök. Det här gör att det blir en sänkning för företag på landsbygden, medan det blir något dyrare för de som finns på närmare avstånd från vårt kontor.

Företagen betalar olika mycket utifrån hur mycket kontroll de behöver. De betalar för tiden det tar från start till rapportskrivning. Senaste förändringen gjordes 2014 och Kristian är nöjd över att taxan inte har stuckit iväg så mycket.

– Vår höjning motsvarar den utveckling som skett på marknaden de senaste sex åren. Vi ska inte ta ut för mycket utan ligga på en verklig kostnad.

Den årliga potten som företaget betalar täcker även restiden för inspektören. Men det är när företaget får en eventuell uppföljning som man tidigare behövt stå för inspektörens restid.

– I Örebro kommun har vi valt att den kostnaden ska ingå. Du ska som sagt inte drabbas ekonomiskt för att ditt företag ligger på landsbygden.

Det här tycker vi känns bra. Örebro sticker inte ut åt något håll, det finns de kommuner som är både billigare och dyrare än oss.

Kristian är glad över att inte behöva belasta landsbygden mer än nödvändigt.

– Det känns riktigt bra. Det är inte orimligt dyrt utan är en hjälp för alla, både konsumenter och företag.

I Örebro kommun har livsmedelsenheten 1100-1200 matställen som regelbundet ska inspekteras.

– Vi kan göra ett ännu bättre jobb om du som gäst miss-tänker att du blivit matförgiftad på ett ställe. Då vill vi att du kontaktar oss.

Mer information finns på kommunens hemsida. ■

Kristian Hellström
Livsmedelsenheten

Foto: Privat

Fakta

Innan årsskiftet var timavgiften för livsmedelskontroller 1070 kronor. Efter årsskiftet ligger den på 1180 kronor. Restiden ingår i timtiden. Annars hade det blivit dyrare för landsbygden.

Vinnare av Landsbygdspriset 2020

Stora Landsbygdspriset: BlåBergen spa – bryggeri – event

Årets vinnare av det stora Landsbygdspriset är Annika Hübbinette Sundström och Robert Sundström.

Grattis!

– Tack! Det känns jättebra. Vi blev oerhört rörda när vi fick priset, det var så fin motivering. Det är verkligen hedersamt, en ära. Det blir ett kvitto på allt slit genom åren och att vi gör någonting rätt, säger Annika.

Hon och maken Robert driver BlåBergen spa – bryggeri – event med placering i Närkes Kil och utsikt över Kilsbergen. Sedan 2004 har paret drivit företag tillsammans på gården och de senaste åren har de satsat åt flera olika håll – allt för att bredda sig och bemöta efterfrågan.

– Vi har jobbat hårt och mycket för detta och hjärnan är i gång dygnet runt. I normala fall blir det nog 60-70 timmars arbetsvecka för oss båda, även om det ser lite annorlunda ut nu under pandemin.

Att driva företag på landsbygden

har varit Annikas och Roberts dröm sedan de köpte gården 1996. Men så klart finns det utmaningar.

– Att ta sig hit kan vara svårt för en del. Många tror att det är jättelångt ut, men det är bara tio minuter från motorvägen. Den största utmaningen har varit just det, att få hit de som inte har körkort eftersom det inte går några bussar. Men en del cyklar. Vi själva är så vana att vi inte längre reflekterar över avståndet.

Vilka är fördelarna?

– Det är den härliga miljön, naturen, lugnet. Många andas ut när de kommer hit och det är lätt att hitta parkering, säger Annika och skrattar.

– Det är absolut mest fördelar, annars hade det aldrig hållit. Vi trivs med att jobba tillsammans och peppa varandra i olika saker.

Vad ska ni göra med vinstsumman på 10 000 kronor?

– Först och främst ska vi fira

tillsammans med våra anställda. Just nu är det jag och Robert plus två tjejer i vår spaavdelning. Sedan kommer pengarna att gå till lite investeringar inför nästa säsong. ■

Motivering: BlåBergen spa – bryggeri – event har sedan starten av BlåBergen lilla spa 2004, kontinuerligt och på ett innovativt sätt utökat sin verksamhet. Detta genom att succesivt investera i och nyttja fler delar av sin gård med den omgivande naturen. Hållbarhet och återbruk kännetecknar verksamheten. Arbetstillfällena har skapats i bygden och kundunderlaget för den lokala lanthandeln har ökat. BlåBergen spa – bryggeri – event har, trots pandemin, startat nya verksamheter inom företaget med lyckat resultat. Företaget, med dess ägare beskrivs på detta sätt: Genom sin småskalighet, närhet till naturen, trevliga bemötande och personliga service har Annika och Robert genom idogt arbete byggt ett småskaligt och innovativt företag med ett koncept som passar nutidens människor som söker rekreation och avkoppling.

Unga Landsbygdspriset för framgångsrikt företagande: Kavat snickeri AB

I Fiskinge, ungefär mitt emellan Sköllersta och Odensbacken, har Kavat snickerier sin verksamhet. Paret Kajsa Moberg och Martin Nilsson vann det unga Landsbygdspriset.

Kajsa Moberg visste att de skulle bli nominerade. Det var nämligen hennes granne som gjorde det och dessutom skvallrade, men att Kavat snickerier faktiskt skulle vinna kom som en överraskning.

– Jag blev otroligt förvånad. Det känns väldigt bra och hedrande. Kul att få uppmärksamhet.

Kajsa är utbildad möbelsnickare efter att ha gått träteknisk utbildning på Tullängen i Örebro och sedan gustaviansk möbelsnickare i Kramfors. 2010 startade hon firman och fyra år senare började Martin Nilsson jobba hos henne. I dag är de ett par även privat.

– Han jobbar mycket med timmerlagningar, tak till hembygdsgräddor och andra kulturbyggnader. Det är byggnadsvården vi har gemensamt.

I dagsläget handlar det mycket om fönsterrenoveringar eller nyproduktioner av fönster eller pardörrar och det går bra för företaget.

– Vi har ett års framförhållning. Jobb finns det och det är väldigt skönt.

Vad prispengarna på 10 000 kronor ska gå till är inte bestämt i dagsläget.

– De får sitta på kontot och mogna lite tills vi vet vad vi ska hitta på. Det känns bra att ha en peng över. ■

Foto: Fredrik Kjellen

Utdrag ur motiveringen: Företaget startade 2010. Visionen var då att tillverka gustavianska möbler. I dag har verksamheten inriktat sig mer mot byggnadsvård där man till största del håller på med nytillverkning av fönster och dörrar – allt i massivt trä och med gamla sammansättningar. Inom Kavat snickerier bedrivs också verksamhet med flyttning och renovering av gamla timmerbus. Intresset för byggnadsvård är stort i dag och företagets medvetna fokus på kvalitet och service gör att man ibland måste välja att tacka nej till uppdrag. Paret bakom företaget, Kajsa Moberg och Martin Nilsson, beskrivs som engagerade, företagsamma människor som vill bo och verka på landsbygden.

Hedersomnämmande: Bengt Bronner

Ett hedersomnämmande för att uppmärksamma många års insatser. Det är exakt vad Bengt Bronner i Östernärke har fått.

– Det känns så klart jättebra, väldigt omtumlande. Den här egoboosten kan jag leva på till nästa år, säger Bengt.

Förutom utnämningen fick Bengt 5 000 kronor. I Östernärke är han ett välbekant ansikte och även i andra delar av kommunen har många kanske sett eller hört honom, inte minst i Landsbygdsnytt. En riktig eldsjäl som får saker och ting att bli av.

– Jag har hållit på länge här ute och har ett brett nätverk. Det här peppar och gör att jag orkar fortsätta.

Bengt Bronner är engagerad i Samverkarna i Östernärke och var du än är i de östra delarna av Örebro

kommun är chansen stor att Bengt dyker upp. Det gäller bara att reda ut vilken representationsmössa han har på sig för dagen.

– Att få det här priset var inte väntat utan blev en riktig överraskning och den här typen av överraskningar är roliga. De första som hände när jag fick se att jag var nominerad var att jag tvingades läsa flera gånger för att förstå att det var mitt namn som stod där. Jag har ingen aning vem som har nominerat eller om det är nämnden som utsett mig. Det är inte det viktiga, det är någon eller några där ute som gillar det jag gör. Det är vad som betyder något. Jag vet inte hur jag ska toppa det här. Vi får väl se! ■

Utdrag ur motiveringen: I Samverkarna i Östernärke driver Bengt Bronner företags-

Foto: Fredrik Kjellen

och föreningsfrågor med ett starkt engagemang för en levande landsbygd. Bengt är en drivande kraft i många utvecklingsfrågor. Bengt beskrivs som en person som är öppen för idéer och som med glädje och engagemang lägger ned mycket även av sin lediga tid på utvecklingen i Östernärke.

Bland kuvert och krokodiler

Vi avslutar årets serie om **landsbygds författare** i Östernärke, närmare bestämt hos serietecknaren **Ulrika Linder**, aktuell med boken "Återvinningscentralen".

Under Landsbygdsnyttts intervju hemma hos Ulrika i Torsborg strax utanför Stora Mellösa får pseudotvillingarna Emy och Frida runt som uppskrivade leksaker. Om man har följt Ulrikas Instagramkonto Diskbänkstecknaren känner man igen sig. Det är vardagskaoset med barnen som Ulrika dokumenterar.

– Jag startade kontot 2015 när min yngsta var nyfödd. Det var en tid då det inte fanns något annat att göra än att vara mamma, och ändå kändes det som jag inte räckte till. Alla sysslor ackompanjerades av upprörda skrik. Jag skulle inte ha kommit ihåg den tiden om jag inte hade tecknat den.

Alla situationer var inte så kul i verkligheten, men blev roliga teckningar och Ulrika fick en publik som sa att det var skönt att få ocensurerade bilder av vardagen.

– Att vara mamma är fantastiskt, men också det svåraste som finns. Jag blev provocerad av alla lyckliga inlägg om hur perfekt allt är som andra la upp på sociala medier. Inget i mina bilder är påhittat och det är lätt att skildra kaosituationerna.

Ulrika gör sina teckningar på återvunna fönsterkuvert.

– Det har jag med mig från min familj. Kuvert har alltid varit våra anteckningspapper och jag minns att min pappa gjorde semesterplaneringen på stora kuvert. Jag får så mycket post så de tar aldrig slut och vissa av fönsterkuverten har vackra insidor som jag gillar.

Som för många andra kreativa personer väcktes intresset tidigt.

– Jag sa att jag skulle bli konstnär när jag var fem år.

20 år senare insåg jag vad det innebar! Jag har lagt många år på konstskolor. Det är långa utbildningar där inget konkret jobb väntar i slutet. Därför har jag likt många andra kulturarbetare ett vanligt jobb.

Sedan 2014 har Ulrika jobbat på kommunens återvinningscentraler och hon älskar det. Innan hon fick barn hade hon fyra till fem olika jobb i veckan, vilket gav en hattig vardag och inte speciellt bra betalt. Så kunde det inte fortsätta.

– Det är ingen slump att jag jobbar med det jag gör. Det är en sorts kompensation att jobba med ett samhällsnyttigt jobb som många

tar så förgivet.

Ulrikas debutbok heter "Återvinningscentralen" och kom i november. Det är en självbiografisk skildring av arbetsvardagen med roliga anekdoter om både människor och föremål, som till exempel krokodilen på ett kylskåp som gjorde henne viral, som har dykt upp under åren. Men det är också en pedagogisk och tydlig genomgång om vad man ska slänga och var, hur och varför.

– Det vanligaste felet folk gör är att blanda föremål och förpackningar. Att de helt enkelt inte kan sortera. Det största felet är när de slänger farligt avfall fel. Då blir jag arg. Det kommer inte fram några små tomtar på natten och sorterar det rätt! Samtidigt kan det vara väldigt tillfredsställande att fiska upp en påse med batterier ur fel container och känna att man gör något bra för planeten.

Att "vada ut i svart guck och börja skyffla", är en av de bästa sakerna med Ulrikas jobb, skriver hon i boken.

Det var en rosa fontän som var startskottet för boken. Ulrika brukar fotografera roliga saker hon ser på jobbet och lägga upp på nätet. Sofia Olsson på förlaget Galago såg bilder och ville göra en bok.

– Jag fick en rush av inspiration tack vare det och började göra snabba teckningar och anteckningar som jag sedan gick igenom med min redaktör. Det var helt fantastiskt att jobba så och få feedback på allt. Det gjorde att vi snabbt kom fram till en form och en tidsplan. Det var ett jättebra sätt att arbeta på. Jag är van att arbeta ensam och det var bra med någon att bolla med.

En första tanke var att skildra olika kulturarbetare på sina vanliga jobb, men det slutade ändå med att Ulrika berättade om sin vardag. Under hela 2020 har hon jobbat med boken och nu är hon stolt att ha den färdigtryckt i sin hand.

– Det känns helt otroligt att alla de där kollegieblocken som jag fyllde med teckningar och texter blev en bok till slut. ■

Ulrika erbjöd sina följare att köpa boken signerad. Intresset blev oväntat stort och det blev en hel del signaturer att skriva.

Höjd avfallstaxa 2021

Från 1 januari 2021 höjs avfallstaxan samt vatten- och avloppstaxan, och vid årsskiftet 2020/2021 blir tömningen av dina avfallskärl annorlunda.

Höjd vatten- och avloppstaxa från 1 januari 2021

Från årsskiftet höjs bruksavgiften med 15 procent. Bruksavgiften betalas löpande av alla som har ett kommunalt vatten- och avloppsabonnemang.

För ett hushåll som förbrukar 150 kubikmeter vatten ökar kostnaden med 62 kronor i månaden. Höjningen görs för att täcka de kostnader vi har för att alla orebroare ska få gott, friskt vatten i kranen varje dag.

Läs mer om VA-taxan på orebro.se/vatten.

Höjd avfallstaxa

Under 2021 höjs hushållsavfallstaxan på grund av generella kostnadsökningar i samhället.

- Från och med 1 januari 2021 höjs den fasta taxan för avfallsabonnemang generellt med 2,5 procent och den rörliga delen med tre procent. För dig som bor i villa och sorterar ut matavfall blir ökningen ungefär 35 kronor per år.
- Från och med 1 april 2021 höjs den ordinarie schema-lagda tömningen av enskilda avlopp från 910 kronor till 1 100 kronor. Kostnader för övriga tjänster påverkas i samma storleksordning.
- Taxan för hämtning av grovavfall i bostad sänks från årsskiftet från 500 kronor till 395 kronor för fem enheter. Syftet är att stimulera till återanvändning.

Den nya taxan i sin helhet hittar du på orebro.se/avfall.

Annorlunda tömning av avfallskärl vid årsskiftet

I år är det 53 veckor och det påverkar tömningen av dina avfallskärl.

För dig med två veckors intervall:

- De med jämna veckor får kärLEN tömda vecka 52 och vecka 2. Då det blir längre tid än vanligt mellan tömningarna får du ställa ut en extra säck med max vikt 15 kilo vecka 2.
- De med ojämna veckor får kärLEN tömda vecka 53 och vecka 1, det vill säga veckorna efter varandra.
- Efter vecka 1 rullar det på som vanligt igen.

För att se när vi tömmer dina kärl gå in på orebro.se/tömningsdag och sök på din adress. Du kan även ladda ner schema för hela året. Informationen om tömningsdagar hittar du också på Min sida under E-tjänster: Tömningschema och tömningshistorik.

Du med fyra eller åtta veckors intervall: Gå in på orebro.se/tömningsdag eller Min sida på orebro.se. ■

Landskapskonvention synliggörs i kommunen

– När många hör ordet ”konvention” somnar de. Men den här konventionen är revolutionär. Den är cool!, säger Birgitta Elfström med eftertryck.

Birgitta är bebyggelseantikvarie och har många filmer och utställningar bakom sig. Nu är hon projektanställd under tre år av Örebro läns museum för att synliggöra Europeiska landskapskonventionen som trädde i kraft i maj 2011.

Vad är då Europeiska landskapskonventionen?

– Det är en överenskommelse mellan ett antal europeiska stater och har i dagsläget undertecknats av 40 länder. Vad det handlar om är att människor som bor i ett område ska få sina röster hörda och att Sverige i och med sin underskrift förbundit

sig till att följa konventionens regler vid all landskapsplanering och skydd. Konventionen har en tydlig demokratisk aspekt. Dels för att den lyfter fram landskapets sociala betydelse och dels för att den understryker vikten av att människor aktivt kan delta i värdering och förvaltning av landskapet.

Likadant är det med Århuskonventionen som även den är oerhört viktig och tydlig med att människors röster ska höras innan beslut fattas i ett miljörelaterat område. Det här kan låta torrt och tråkigt, men det är det absolut inte menar Birgitta.

– När vi pratar landskap i detta fall

är det hur människorna som bor på platsen ser på det. Nu är det Glanshammar som är aktuellt och vi tittar närmare på landskapets olika delar och undersöker de historiska källorna för att förstå varför människor bor där de bor, varför järnvägen drogs just där och till exempel hur vattenytan i Hjälmararen påverkats av människor och klimat. De här delarna är olika planeringsspår, men alla påverkar land-

Birgitta Elfström

Foto: Privat

Nasta marmorbrott är numera ett naturreservat. Marmorbrytningen pågick här till 1970-talet. Sedan dess har området lämnats orört och börjat växa igen med skog. Marmorn som brutits här är en del av ett stråk med urbergskalk som sträcker sig från Glanshammar och Lillkyrka i öster till Axberg i väster.

skapet där människor bor och vistas varje dag. Vi vill få de olika planeringsspåren att prata med varandra, med de som bor där och att se landskapet som den helhet det faktiskt är.

Behovet av ökad förståelse och respekt för landskapet som helhet är stort enligt Birgitta. Att ge dem som dagligen vistas på platsen möjlighet att bli hörda.

– Hur vill man ha det? Hur vill man leva i det här landskapet? Det är avgörande att veta så att inte en ny väg till exempel skär genom något viktigt. Ett landskap kan i flera fall hamna i periferin om det ligger på gränsen mellan två kommuner eller län. Men för människorna som bor där är det inte periferi, det är deras centrum, deras landskap.

Man ser i dag ett ökat tryck på tätortsnära landsbygd. Det är en trend att människor vill flytta ut på landsbygden och det är något som pågår i hela Europa, inte bara under den rådande pandemin.

– Alla som kan, skaffar sig mer utrymme utanför städerna och det är viktigt att se på landskapet i ett helhetsperspektiv. Ett attraktivt landskap är där människor kommer att vilja bo.

Vad innebär detta projekt?

– Vi kommer att, i ett samarbete med länsstyrelsen, lyssna på vad människor i Glanshammar uppskattar och vad som kan bli bättre. Vi samarbetar med bland annat hembygdsföreningen för att lära oss vad som är viktigt. Vi vill ta reda på hur vi kan arbeta för att invånarna ska kunna lära sig mer om det landskap de lever i och hur de kan hålla koll på förändringar. Det gör att de enklare kan bli hörda när det är förändringar på gång. Om vi höjer kunskapen och intresset hos invånarna blir de ännu mer relevanta när förändringar ska ske. Det här är vardagsnära och abstrakt på samma gång eftersom det handlar om framtida planering men också om nuet.

Birgitta ska lyssna, stötta, informera och samordna. Hon ser gärna att detta blir en modell för hela länet.

– Frågorna vi väljer att jobba med under de här tre åren får styra. Hur

Esplunda är en herrgårdsanläggning från 1600-talet som ligger vid norra stranden vid Hemfjärden. Ett välkänt landmärke för invånarna i Glanshammar. Herrgården är skyddad som byggnadsminne och privatägd.

vi ska förmedla det vi lär oss. Jag hoppas att vi har många spännande saker att presentera om tre år. Målet är att det ska bli permanent, att landskapsobservatoriet blir så viktigt att det måste fortsätta finnas. Jag kommer jobba för att få till ett europeiskt möte där vi kan visa upp vad vi kommer att ha gjort.

Nu hoppas Birgitta på en tät och fysisk dialog med Glanshammarsborna.

– Det här är viktigt. Människor ska bli hörda i miljöfrågor, oavsett

vad det är. Landskapskonventionen understryker att landskapet är en gemensam tillgång och ett gemensamt ansvar. Jag kan tänka mig att andra delar i kommunen kommer att vilja ha en liknande möjlighet och det hoppas jag också att det på sikt kan bli. ■

Mer information

Är du nyfiken och vill veta mer?
Du når Birgitta Elfström på:
birgitta.elfstrom@olm.se

Bokbilen – ett uppskattat inslag på landsbygden

Kommunens två bokbilar åker regelbundet runt på Örebro landsbygd. Ungefär en gång i månaden får varje stopp ett besök.

På en gårdsplan i Klockhammar står kommunens bokbil en gång i månaden och flera av invånarna tar sig regelbundet hit för att låna nya böcker. En av dem är Margareta Åberg med två tygpåsar i sina händer.

– Jag lånar åtta till tio böcker varje gång. Bokbilen är det bästa vi har här ute och jag har lånat av den i många år. Det brukar bli en blandning av romaner, deckare och historiska böcker, säger hon.

Margareta är inte ensam. Sammanlagt är det ett tiotal låntagare som huttrande väntar på sin tur. Den pågående pandemin gör att man håller avstånd och endast ett sällskap i taget får gå in i bokbilen.

– I vanliga fall går alla in samtidigt, men nu får vi lösa det på det här viset, säger Maria Tjärnbro, bibliotekarie.

Maria har kört Örebro kommuns bokbil sedan 2014 och hon älskar det.

– Det är väldigt trevligt. Dels för att jag gillar att köra bil och dels för att jag får komma ut i kommunen och träffa människor som är väldigt tack samma för att den här servicen finns.

I bilen finns tio hyllmeter med böcker. Maria uppskattar att det är runt 3-400 titlar där ett gäng redan är reserverade.

– Våra två bokbilar är kommunens tredje största bibliotek, efter Stadsbiblioteket och Haga bibliotek. Enda skillnaden är att vårt bibliotek är på hjul.

Maria är en av tre ordinarie bibliotekarier som kör kommunens två bokbilar. Konceptet har funnits sedan tidigt 70-tal och bilen stannar 15-30 minuter på varje ställe.

– Det behövs inte längre tid i dag eftersom de flesta redan har reserverat sina böcker. De står här och väntar på oss och det brukar gå snabbt och effektivt.

Familjen Nilvér är tre av dem. Mamma Elin och barnen Ruth och Seth. Nu är det deras tur att kliva in i bilen.

– Vi är flitiga låntagare. Jag tycker att det är oerhört viktigt med bokbilen och att barnen får vara med och välja själva, säger Elin.

– Det är kul med bokbilen, men läsläxan från skolan gillar jag inte, konstaterar Ruth, sju år.

Det är främst barnfamiljer och äldre som nyttjar servicen och är det inte kö på en bok får låntagaren ha den i åtta veckor.

– Det är vi generösa med, det är dubbelt så lång tid som på de fasta

Sjuåriga Ruth föredrar böckerna i bokbilen framför läxorna.

biblioteken. Är det en bok som många köar till får man ha den i fyra veckor, säger Maria

Hon berättar att turerna på landsbygden är väldigt mysiga och att hon får en speciell relation till låntagarna.

– Vi lär ju känna varandra och det gör att de kan få specialservice av mig. Jag får ganska ofta höra att jag ska välja en bok åt dem utifrån vad de gillar. Jag får också rekommendationer på böcker och jag får veta om någon är bortrest eller sjuk.

De allra flesta är vana besökare, men Anders och Annelie Nylén är här för första gången.

– Vi har sommarhus här i Klockhammar och vi tycker att det är viktigt att gynna bokbilen nu när den finns, så att den fortsätter att komma, säger Annelie.

Paret går igenom hyllorna och får med sig några böcker och en tidning.

– Jag läser väldigt mycket och nu vet vi hur det här går till, säger Annelie.

Tidigare hade Örebro kommun en fullstor bokbuss, men när den i början av detta sekel skulle pensioneras och pengar skulle sparas blev bokbilen en kompromiss.

– Då behövs bara en person i bemanningen eftersom det räcker med B-körkort. Vi kan vara mer flexibla och nu när vi har två bokbilar går en tur till förskolor och en kör den allmänna, som i dag. Tack vare att vi är två kan vi besöka fler hållplatser och erbjuda popup-verksamhet och inte endast de reguljära tiderna.

Sedan december förra året har två bilar rullat och besökt både, förskolor, allmänhet och serviceboenden. Det är Kulturnämnden som finansierat den allmänna bilen medan kulturrådet bekostat bilen som åker till förskolorna. I barnboksbilen finns

även något som kallas ”Maker-space”. Det är en verksamhet där besökarna får tillgång till verktyg och teknik för att skapa tillsammans. Tanken är att främja bland annat återbruk och bildning och att vara en plats där människor samlas för att lära av varandra.

– Trainstation i Vivalla är ett sådant ställe. I somras kunde vi besöka fritidsklubbar och ha verksamhet ute. På grund av Corona har våra planer fått pausats. Men tanken var att köra till förskolorna, ha pysselgrupper och även låta allmänheten besöka oss. Vi ska ta upp detta igen så fort det är möjligt, säger Maria.

Det är dags att lämna Klockhammar och styra bilen vidare mot nästa stopp. Dagens låntagare har lämnat platsen och så även solen.

– Jag är själv uppvuxen på landsbygden med bokbuss så jag vet hur viktigt det här är, avslutar Maria. ■

Boktips från Maria:

Där kräftorna sjunger

av Delia Owens

– Poetiskt om ett gripande livsöde. Långsamt berättad med fingertoppskänsla.

Coraline

av Neil Gaiman

– En skräckis för barn i mellanstadieåldern, men den fungerar minst lika bra för vuxna.

Inget att avundas: vardagsliv i Nordkorea

av Barbara Demick

– En inblick i världens kanske mest slutna land. Fakta varvas med vittnesmål från avhoppare vilket gör historien levande.

Landsbygdsnytt rekommenderar ”Bokbussen”

I SR Play-appen finns denna non-true crime-humorserie i tio delar, av och med Helena Lindegren, Sven Björklund och William Spetz. William spelar Love, en ung journalist som vill göra svåra, djupa dokumentärer.

Hallå där William Spetz, hur lätt var det att sätta sig in i rollen?

– Det var oroväckande lätt att gå in i rollen som dryg pretentiös dokumentärmakare, jag vet inte hur jag ska tolka det, om det är bra eller dåligt. Nej, men det var väldigt lekfullt allting, mycket tack vare Sven och Helena som jag gjort det här komiska radiodramat med.

Vad har du för relation till landsbygden?

– Jag är uppväxt i Umeå men flyttade till Stockholm efter studenten för att satsa på skådespeleriet. Jag älskar Umeå och det är väl kanske inte landsbygd på det sättet, men jag har tillbringat somrarna på Fårön i Piteå när jag var barn och har en väldigt stark kärlek till allt det som känns hemma. Umeå, Piteå, Västerbotten. Därför var det så fruktansvärt roligt att ha just Västerbotten som spelplats. Vi gottar oss i

småorter och dialekter och norrlandsreferenser.

Ni spelade in i studio, men ändå känns platserna väldigt närvarande. Hur kunde du se den västerbottensiska landsbygden framför dig medan ni spelade in?

– Det var väldigt lätt att föreställa sig när vi gick in i alla situationer, då såg man allt framför sig, mycket för att både jag, Sven och Helena är uppifrån och vet precis hur platserna ser ut.

Varför ska man lyssna på ”Bokbussen” tycker du?

– Jag tycker att man ska lyssna om man gillar lite mörkare humor, eller om du gillar dokumentärpoddar. Vi leker mycket med true crime-genren som är väldigt populär just nu. Fast vi försöker göra en twist på det då vi gör humor av det – och dessutom låter spelplatsen vara en västerbottensk bokbuss med två olyckliga bibliotekarier och en självupptagen reporter. Bara en sån sak. ■

William Spetz
Foto: Knut Koivisto

Flytande stationshus – en efterlängtd arbetsplats

Äntligen blir drömmen om ett flytande stationshus sann för Sjöräddningssällskapet Hjälmarén. Stationsansvarig Rikard Widlund berättar mer.

– För en tid sedan fick vi en husbåt i gåva av en familj. Vi har skissat på idéer och försökt hitta finansiering, säger Rikard.

White Arkitekter har hjälpt till och via den vägen har även sponsorer inkommit.

– Den sista pusselbiten föll på plats sista augusti. Då vann vi nämligen XL-Hjälpen 2020 som är byggvaruföretaget XL Byggs tävling. De kommer att stå för hela renoveringen med hjälp av de sponsorer vi redan har fått in.

Hur känns det här?

– Efter att i 17 år ha stretat i motvind på Hjälmarens vågor så känns det äntligen som att vi har medvind när vi står som vinnare i XL-Hjälpen 2020.

När tror du att det är klart?

– Det beror naturligtvis på vilken vinter vi får, men för att vara på den säkra sidan så säger jag att det står klart i vårsolen.

Vad innebär ett flytande stationshus?

– Ett flytande stationshus innebär så otroligt mycket så det är svårt att sätta ord på. Men på alla arbetsplatser är arbetsmiljön viktig för att medarbetarna ska trivas, utvecklas och stanna. Om man då tänker sig att man på just denna arbetsplats inte får någon lön. Arbetet sker helt ideellt på fritiden och personalen kallas för ”frivilliga sjöräddare”, då förstår man att det är ännu viktigare att de trivs, utvecklas och stannar. Alltså är detta en viktig kugge i att säkra upp att Sjöräddningssällskapet fortsätter att utvecklas på Hjälmarén. Besättningen får en gemensam samlingsplats

Rikard Widlund

och en plats där man kan ha utbildning och övning, ta emot skolklasser och sova över vid jour.

Och vad innebär det för er i ert dagliga arbete?

– Nu är ju Sjöräddningssällskapet en något annorlunda ideell organisation eftersom vi faktiskt är en blåjusorganisation. Alla blåjusorganisationer vet att det är A och O med ordning och reda när man ska på larm. Med ett flytande stationshus kan vi ha räddningsbåten ligga förtöjd på utsidan av stationshuset och klä på oss i omklädningsrummet, ta med lämplig utrustning för det specifika larmet och kliva rakt ut i båten. Att besättningen som åker på larm har varma kläder och rätt utrustning och dessutom kommer iväg snabbt, gör att deras insats blir bättre. Något som den nödställda tjänar på i slutet. ■

Landsbygdsnämnden med tjänstepersoner tackar för detta lite märkliga 2020 och önskar Landsbygdsnytt's alla läsare en riktigt God Jul och ett Gott Nytt År! Håll avstånd och håll ut!

Digitala dialoger under hösten

Coronapandemin har påverkat Landsbygdsnämndens arbete. Därför har årets medborgardialoger hållits digitalt. Nämndens tjänstepersoner berättar mer om höstens två dialoger.

Som vi tidigare har berättat träffar Landsbygdsnämnden årligen andra nämnder och kommunala bolag inom kommunen för att följa upp Örebro kommuns landsbygdsprogram. Men man diskuterar också ställningstaganden kring utvecklingen på kommunens landsbygd som finns i kommunens andra övergripande program och strategier.

I år har temat på Landsbygdsnämndens uppföljnings-träffar i vid mening varit "Mötesplatser på landsbygden". Det kan handla om allt från parker och idrottsanläggningar till platser och lokaler för spontana möten för umgänge, kultur och social gemenskap i bygden.

Även Landsbygdsnämndens medborgardialoger har utgått från samma tema för att kunna lyfta med information från medborgarna till uppföljningsträffarna.

I år har vi även samverkat med berörda nämnder och förvaltningar kring dialogerna, vilket inneburit att politiker från de ansvariga nämnderna själva har deltagit och lyssnat direkt vid medborgardialogerna. I detta fall Fritidsnämnden och Kulturnämnden. Samarbetet med andra nämnder är mycket viktigt för att visionerna i landsbygdsprogrammet ska kunna förverkligas.

Eftersom Coronapandemin har hållit kvar sitt grepp under hösten har Landsbygdsnämnden dock för första gången helt ställt om till digitala medborgardialoger. Det har varit spännande, men också en stor utmaning där vi

Ungdomar på Glanshammars fritidsgård medverkade under den digitala dialogen 4 november.

Foto: Anette Håksten

har mycket kvar att utveckla vad gäller upplägg och teknik för att det ska fungera så bra som möjligt.

Troligtvis kommer vi att fortsätta använda oss av digitala dialoger då och då även efter pandemin, eftersom det faktiskt förenklar tillgängligheten och möjligheten för många grupper att kunna dela med sig av sina åsikter.

De båda dialogerna som genomförts har varit öppna för alla att ansluta till via datorn och på så vis har alla kunnat dela med sig av sina tankar och synpunkter i chatten eller bara för att lyssna.

Den första digitala dialogen som hölls den 16 september var allmän och riktade sig till alla invånare på kommunens landsbygd. Temat "Mötesplatser på landsbygden" diskuterades utifrån ett antal frågeställningar riktade till åhörarna, medan de förtroendevalda stod beredda att lyssna, kommentera och svara på åhörarnas egna frågor. En stor del av syftet med dialogerna är att Landsbygdsnämnden själva ska hålla sig uppdaterad om hur situationen och behoven ser ut runt om på kommunens landsbygd.

Den andra dialogen som genomfördes den 4 november riktade sig till unga på landsbygden. Under dialogen befann sig Landsbygdsnämnden och Kulturnämnden i sessionssalen på Rådhuset medan man kopplade upp sig mot fritidsgårdarna i Glanshammar, Odensbacken och Garphyttan för att lyssna på ungdomarna som var på plats.

Nu sammanställer vi de synpunkter som har kommit in och ser om det finns frågor som vi direkt kan arbeta vidare med eller frågor som skulle behöva planeras för på lång sikt i samverkan med andra nämnder och förvaltningar. ■

Carina Börjesson och Anna Hedström från Landsbygdsnämnden.

Foto: Carina Börjesson

Foto: Per-Ake Börman

Ässundets vildmarkssatsning

Många förknippar nog Ässundet med sommar och räkmacka. Nu lägger vi även höst och vildmarkssatsning på listan.

Marken är full med höstlöv och det är sannerligen höst i luften. På baksidan av den stora gula trävillan har tre stora tältkåtor satts upp. Där borden brukar trängas under varma sommar dagar bjuds nu besökaren in till gemenskap på djurfällar som lagts ut på golvet eller vid bord.

Det har varit en hel del besökare under de helger vildmarkssatsningen varit i gång och Maria Åberg har huvudansvaret.

– Jag är anställd av Samverkarna i Glanshammarsbygden och det var i somras som vi satt och pratade om hösten. Vi spånade fram det här tillsammans och har plockat idéer från andra håll, säger Maria.

Maten lagas på tre stora muurikkor och gästerna kan välja bland olika alternativ i varma pitabröd, det mesta så lokalt det bara går.

– Vi hade en hysteriskt bra sommar och lyckades Coronaanpassa vår verksamhet, det fungerade jättebra. Vi hoppas att hösten också blir en succé

Maria Åberg

och att vi får fortsätta arrendera av kommunen.

I en av tältkåtorna sitter besökare som precis har ätit upp.

– Det var jättegott! Vi har ätit grönkålssoppa och sedan pitabröd med vildmarksfyllning, säger Britt-Marie Kleingardt som bor i Gunnarsökna.

Britt-Marie är mormor till Tess Holmström åtta år som redan hunnit med att testa den nya hinderbanan.

– Den var rolig! Men det var lite svårt och gungigt på vissa ställen, berättar Tess.

Tess föräldrar Linn Holmström och Peter Eriksson är också med.

– Jag läste om det här på Facebook och kände att vi skulle prova. Det är roligt när det är lite annorlunda, säger Linn.

– Det är kul att det finns något för barnen också, fyller Peter i.

Gänget brukar vara här sommartid och tycker att Ässundet är ett alldeles lagom utflyktsmål.

Strax innan de nya restriktionerna kring den rådande pandemin presenterades besökte Landsbygdsnytt Ässundet. Vi ville berätta om vildmarkssatsningen som Samverkarna i Glanshammarsbygden hann driva några helger under hösten. Sedan förändrades allt. Igen. Trots det vill vi ge er text och bild från vårt besök, men vi vill också vara tydliga med att besöket gjordes innan Samverkarna tvingades att stänga helt på grund av nya riktlinjer.

Foto: Andreas Svensson

Pierre Atterling tillagar fyllningen till de varma pitabröden. Det gör han på muurikkor.

– Det är en kul satsning, bra att det händer något, säger Britt-Marie.

– Tur att de satt upp tälten för det är skönt att kunna gå in, säger Tess.

– Ja, det blir ju lite annorlunda det här, mer som friluftsliv, säger Linn.

Efter maten är det dags för Tess att ta ett till varv i den hinderbana som Samverkarna satt upp.

– Det är inte jättesvårt, men den där gungar mycket mer, säger Tess och pekar på två linor där besökaren kan flytta sig framåt genom att gå på den ena och hålla i den andra.

Tess klarar utmaningarna fint.

Tess Holmström testar hinderbanan som Samverkarna i Glanshammarsbygden byggt som en del av vildmarkssatsningen. Landsbygdsnämnden har bidragit med medel till projektet.

Under öppningshelgen hittade 100 besökare till Ässundet. Evelina Kristoffersson från Lillkyrka, Pierre Atterling från Glanshammar och Tova Gustafsson från Rinkaby sommarjobbade här alla tre och tycker att vildmarkssatsningen är rolig.

– Sommaren är mer väderberoende känns det som. Då åker man inte hit om det regnar. Men det

verkar inte som att folk bryr sig lika mycket nu på hösten, säger Evelina.

Andreas Svensson vid Samverkarna i Glanshammarsbygden berättar att det var mycket osäkert i våras hur sommaren skulle gå, men det visade sig bli lika många besökare som 2019.

Andreas Svensson

– Vi genomförde musikkvällarna ungefär som vanligt, men de större arrangemangen ställdes in. Så på det stora hela gick det helt klart över förväntan.

Hur har denna satsning varit?

– Ässundet är ju känt för räkmacka och många besökare vid fint soligt sommarvader. Att satsa på en höstaktivitet på en plats som är så förknippad med sommar och sol är ett vågspel.

Hoppas ni på att få fortsätta arrendera Ässundet?

– Ja. Vi har gjort kraftsamlingar med nya inslag varje år av de tre säsonger vi nu drivit anläggningen och det känns som att besökarna är nöjda med vad de upplever på Ässundet. Vi hoppas att kommunen åtminstone bestämmer sig för fortsatt föreningsdrift, så att anläggningen blir tillgänglig för så många kategorier besökare som möjligt. Utifrån ett turistperspektiv är Ässundet den mest besökta platsen vi har i Glanshammarsområdet. ■

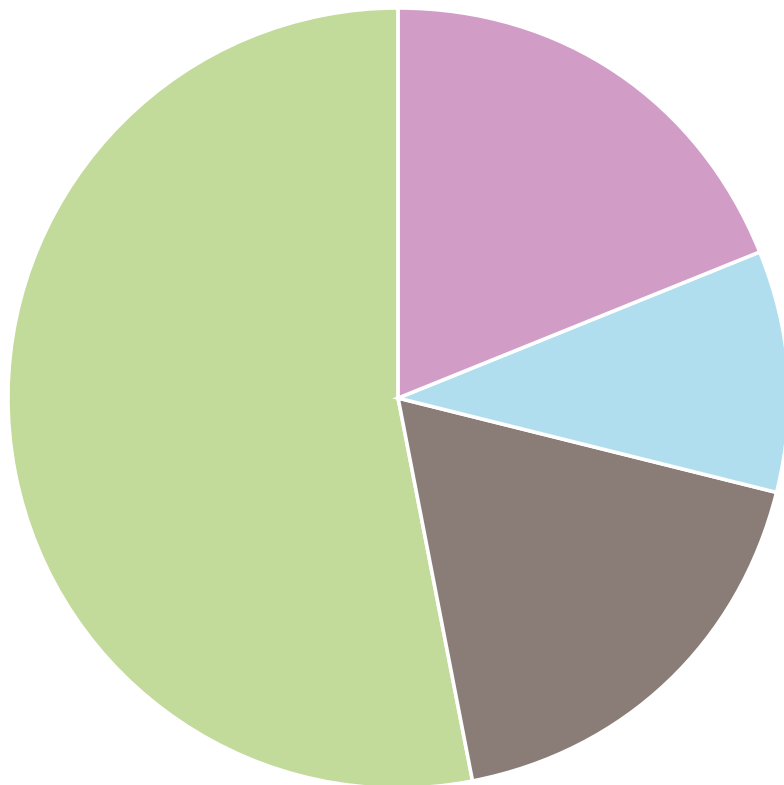
Utöver satsningen på mat och hinderbana är nu även Nisses stuga en plats för lokala hantverkare och livsmedelsproducenter. Där har de möjlighet att sälja sina produkter.

2 164 625

kronor har Landsbygdsnämnden beviljat i bidrag under 2020.

Sammanställningen är gjord efter beviljade bidrag i fyra olika kategorier: Bidrag till evenemang och utvecklingsprojekt på landsbygden, Bidrag till upprustning av allmänna samlingslokaler, Näringslivsutvecklingsstöd till företagareföreningarna samt Sökta medel för projekt inom naturturism och lokal livsmedelsproduktion.

Några exempel på projekt som sökt och beviljats bidrag är bland annat Förnya Odensbacken, gångstavar till projekt Hållbara Järle, busskur i Klockhammar, båtplatser vid Åssundets sommarcafé, isrink till Tysslinge by, Levande Landsbygd i Närkes Kil, fotbollsplan och mål för tremanna spel (SMÅ IF), teaterföreställningen ”Bomaye” i Axberg Folkets Hus, cykelbana på Vintrosa IP, byte av fönster på Närkes Kil Församlingshem, upprustning och utveckling av klubbstuga i Ånnaboda, borrning av brunn vid hem-

bygdsgården i Mörby, turistkarta för Tysslingeområdet och vildmarksköket vid Åssundet. ■

Fördelning av bidragen över de olika delarna av Örebro kommuns landsbygd:

- 53 procent: Östernärke
- 18 procent: Tysslinge
- 10 procent: Glanshammar
- 19 procent: Axberg-Kil

Bidrag till utvecklingsprojekt för landsbygden

Upprustning av samlingslokaler

Föreningar och ideella organisationer som är verksamma i, och äger eller förvaltar, fastighet på Örebro kommuns landsbygd kan ansöka om bidrag till att bevara och förbättra samlingslokaler, som används för lokal demokrati, sociala möten eller kulturaktiviteter.

Bidrag till utvecklingsprojekt

Bidraget ska stärka insatser som underlättar att bo och verka i en bygd. Det kan till exempel handla om att anordna aktiviteter för unga eller att skapa mötesplatser för olika målgrupper. Insatser av utvecklingskaraktär prioriteras.

Startbidrag för föreningar

För att stimulera och gynna föreningslivet på landsbygden är det möjligt att ansöka om startbidrag. Bidraget ska underlätta själva bildandet av föreningen, men också gå till utrustning som är nödvändig för verksamheten att komma i gång.

Evenemangsbidrag

Återkommande aktiviteter kan vara gynnsamma för landsbygdens utveckling. Syftet med bidragen är att främja existerande evenemang, men även att uppmuntra till nya för att på så sätt bidra till en levande landsbygd.

Läs mer på: orebro.se/landsbygdsutveckling